

EDUSKUNNAN VASTAUS 38/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan soveltamisesta sekä laiksi eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on vuoden 2012 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan soveltamisesta sekä laiksi eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain muuttamisesta (HE 182/2012 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 6/2013 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on

hyväksynyt hallituksen esityksessä tarkoitettua pöytäkirjan.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

New Yorkissa 18 päivänä joulukuuta 2002 tehdyn kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset

ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Edellä 1 §:ssä mainitulla pöytäkirjalla perustetulla kansainvälisellä alakomitealla on tehtä-

vänsä suorittamiseksi oikeus tehdä tarkastuksia kaikkiin valtion lainkäyttövaltaan kuuluviin paikkoihin, joissa pidetään tai voidaan pitää vapautensa menettäneitä henkilöitä joko viranomaisen antaman määräyksen nojalla tai kehoituksesta, suostumuksella tai myötävaikutuksella.

Kansainvälisen alakomitean on:

1) päästävä kaikkiin 1 momentissa tarkoitettuihin paikkoihin ja niiden tiloihin;

2) saatava kaikki tiedot, jotka koskevat 1 momentissa tarkoitetuissa paikoissa pidettävien vapautensa menettäneiden henkilöiden lukumäärää sekä näiden paikkojen lukumäärää ja sijaintia;

3) saatava kaikki tiedot, jotka koskevat 1 momentissa tarkoitetuissa paikoissa pidettävien vapautensa menettäneiden henkilöiden kohtelua ja laitossoloja;

4) saatava mahdollisuus käydä vapautensa menettäneiden henkilöiden kanssa luottamuksellisia keskusteluja, jotka voidaan järjestää joko kahdenkeskisesti tai tarvittaessa tulkin välityksellä, sekä keskusteluja muiden sellaisten henkilöiden kanssa, joiden alakomitea katsoo voivan antaa merkityksellisiä tietoja; sekä

5) saatava valita paikat, joissa komitean jäsenet haluavat käydä, sekä henkilöt, joita he haluavat haastatella.

3 §

Vapautensa menettäneistä henkilöistä vastaavien tulee avustaa alakomiteaa sen tehtävien suorittamisessa.

4 §

Jos 3 §:ssä tarkoitettu vapautensa menettäneistä henkilöistä vastaava katsoo, että alakomitean tarkastuskäyntiä johonkin laitokseen tai paikkaan ei voida suorittaa johtuen kiireellisistä ja pakottavista syistä, jotka liittyvät kansalliseen puolustukseen, yleiseen turvallisuuteen, luonnonkatastrofiin tai vakavaan häiriöön tarkastuksen kohteena olevassa laitoksessa ja jotka väliaikaisesti estävät tarkastuksen toteuttamisen, sen on välittömästi ilmoitettava asiasta valtioneuvostolle.

Valtioneuvoston on kiireellisesti päätettävä, vastustaako Suomen hallitus pöytäkirjan 14 artiklan 2 kohdan mukaisesti tarkastuskäyntiä tai jotakin siihen liittyvää toimenpidettä.

5 §

Oikeusministeriö vastaa yhteistyöstä Suomen hallituksen ja kansainvälisen alakomitean välillä sekä kansainvälisen alakomitean tarkastuskäyntien yleisestä järjestelystä Suomessa.

Oikeusministeriöllä on oikeus tehtävänsä suorittamiseksi saada 2 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaiset tiedot 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuilta viranomaisilta.

6 §

Alakomitealle tietoja antaneelle ei saa määrätä rangaistusta tai muuta seuraamusta tietojen antamisen perusteella.

7 §

Pöytäkirjan muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Laki

eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain (197/2002) 5 § ja
lisätään lakiin uusi 1 a luku seuraavasti:

5 §

Tarkastukset

Oikeusasiamies toimittaa tarpeen mukaan tarkastuksia perehtyäkseen laillisuusvalvontaansa kuuluviin asioihin. Erityisesti hänen on toimitettava tarkastuksia vankiloissa ja muissa suljetuissa laitoksissa valvoakseen niihin sijoitettujen henkilöiden kohtelua sekä puolustusvoimien eri yksiköissä ja Suomen sotilaallisessa kriisinhallintaorganisaatiossa seuratakseen varusmiesten ja muiden asepalvelusta suorittavien sekä kriisinhallintahenkilöstön kohtelua.

Tarkastuksen yhteydessä oikeusasiamiehellä ja hänen määräämällään eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiehellä on oikeus päästä valvottavan kaikkiin tiloihin ja tietojärjestelmiin sekä oikeus keskustella luottamuksellisesti tarkastuskohteen henkilökunnan sekä siellä palvelevien tai sinne sijoitettujen henkilöiden kanssa.

1 a luku

Kidutuksen vastainen kansallinen valvontaelin

11 a §

Kansallinen valvontaelin

Eduskunnan oikeusasiamies on kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan (SopS /) 3 artiklassa tarkoitettu kansallinen valvontaelin.

11 b §

Tarkastustehtävä

Kansallisen valvontaelimen tehtäviä hoitaessaan oikeusasiamies tarkastaa sellaisia paikkoja, joissa pidetään tai voidaan pitää vapautensa menettäneitä henkilöitä joko viranomaisen antaman määräyksen nojalla tai viranomaisen kehotuksesta, suostumuksella tai myötävaikutuksella (*toimipaikka*).

Tarkastuksen toimittamiseksi oikeusasiamiehellä ja hänen määräämällään eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiehellä on oikeus päästä toimipaikan kaikkiin tiloihin ja tietojärjestelmiin sekä oikeus keskustella luottamuksellisesti vapautensa menettäneiden henkilöiden ja toimipaikan henkilökunnan sekä muiden sellaisten henkilöiden kanssa, jotka voivat antaa tarkastuksen kannalta merkityksellisiä tietoja.

11 c §

Tiedonsaantioikeus

Oikeusasiamiehellä ja hänen määräämällään eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiehellä on kansallisen valvontaelimen tehtäviä hoitaessaan oikeus salassapitosäynnösten estämättä saada viranomaisilta ja toimipaikkojen ylläpitäjiltä tiedot toimipaikoissa pidettävien vapautensa menettäneiden henkilöiden määrästä, toimipaikkojen määrästä ja sijainnista sekä vapautensa menettäneiden kohtelusta ja oloista samoin kuin muut valvontaelimen tehtävän hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

11 d §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, oikeusasiamies voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tietoja vapautensa menettäneistä sekä näiden kohtelusta ja oloista kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan 2 artiklassa tarkoitetulle alakomitealle.

11 e §

Suosittelujen antaminen

Oikeusasiamies voi kansallisen valvontaelimen tehtävää hoitaessaan antaa valvottaville suosituksia, joiden tarkoituksena on parantaa vapautensa menettäneiden henkilöiden kohtelua ja oloja sekä ehkäistä kidutusta ja muuta julmaa, epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rangaistusta.

11 f §

Muut sovellettavat säännökset

Oikeusasiamiehen toimintaan kansallisen valvontaelimen tehtävässä sovelletaan lisäksi, mitä 6 ja 8—11 §:ssä säädetään toiminnasta laillisuusvalvonnassa.

11 g §

Asiantuntijat

Oikeusasiamies voi kansallisen valvontaelimen tehtävää hoitaessaan käyttää apunaan asiantuntijoita. Oikeusasiamies voi nimetä asiantuntijaksi suostumuksensa tehtävään antaneen henkilön, jolla on kansallisen valvontaelimen tarkastustehtävän kannalta merkityksellistä asiantuntemusta. Asiantuntija voi osallistua 11 b §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittamiseen, jolloin hänen toimivaltaansa sovelletaan, mitä mainitussa pykälässä ja 11 c §:ssä säädetään.

Tämän luvun mukaisia tehtäviä hoitaessaan asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkakavuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

11 h §

Kielto määrätä seuraamuksia

Kansalliselle valvontaelimelle tietoja antaneelle ei saa määrätä rangaistusta tai muuta seuraamusta tietojen antamisen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lain 5 § tulee kuitenkin voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 5 päivänä huhtikuuta 2013
